

Raadsvoorstel

Aan de raad van de gemeente Sliedrecht

Zaaknummer: 2021-0038272	Sliedrecht, 23 maart 2021
Portefeuillehouder: Piet Vat	Fatale termijn: Het raadsvoorstel dient op grond van de regionale planning op 20 april besluitvormend door de raad behandeld te worden.
Afdoening motie en/of toezegging: Is hiermee een motie afgedaan? Nee. Is hiermee een toezegging afgedaan? Nee.	

Onderwerp

Hoofdlijnennotitie transitie GR Sociaal

Beslispunten

1. De inhoud en richting van de Hoofdlijnennotitie GR Sociaal Drechtsteden te onderschrijven (bijlage 1).
2. In te stemmen met de Sliedrechtse kaders als richtinggevende input voor het vervolg van het proces t.a.v. de voorgenomen transitie naar een GR Sociaal Drechtsteden (bijlage 2).
3. In te stemmen met de reactiebrief op de hoofdlijnennotitie waarin de Sliedrechtse kaders voor de transitie naar een GR Sociaal Drechtsteden kenbaar worden gemaakt (bijlage 3).

Samenvatting

Op 10 februari 2021 heeft de raad van Sliedrecht ingestemd met het principe-besluit om de GR Drechtsteden te transformeren naar een 'Klassieke GR Sociaal' en de bedrijfsvoeringstaken onder te brengen bij service-gemeente Dordrecht. Wat betreft de transitie naar een GR Sociaal is de eerste stap in het traject de zogenaamde Hoofdlijnennotitie. In deze notitie worden de contouren van de toekomstige GR geschetst en het geeft daarmee richting aan het uitwerken van de concrete GR tekst. Met voorliggend voorstel wordt de raad gevraagd de richting uit de Hoofdlijnennotitie te onderschrijven en haar input mee te geven voor de verdere transitie.

Inleiding

Op 10 februari 2021 heeft de raad van Sliedrecht ingestemd met het principe-besluit om de GR Drechtsteden te transformeren naar een 'Klassieke GR Sociaal' en de bedrijfsvoeringstaken onder te brengen bij service-gemeente Dordrecht. Voor de bedrijfsvoering heeft u op 30 maart 2021 de kaders en uitgangspunten behandeld. Wat betreft het andere spoor, de transitie naar een GR Sociaal, is de eerste stap in het traject de zogenaamde Hoofdpijnennotitie. In deze notitie worden de contouren van de toekomstige GR geschetst en het geeft richting aan het uitwerken van de concrete GR tekst. De hoofdpijnennotitie is daarmee de eerste bouwsteen van de transitie en gaat bewust vooral in op het waarom en wat (op inhoud). De inhoud is immers leidend in deze fase van de transitie. Daarbij zijn nog niet alle elementen van de nieuwe GR op dit moment volledig uitgewerkt en helder. Duidelijkheid over onderwerpen als de inrichting van het algemeen en dagelijks bestuur, de stemverhoudingen, het wel of niet instellen van adviescommissies, het proces dat we afspreken rondom maatwerk en de vertaling naar financiële gevolgen zijn nog nodig om een totaalbeeld te krijgen. En pas met dit totaalbeeld bent u als raad in staat een integrale afweging te maken en een besluit te nemen.

De hoofdpijnennotitie is dan ook bedoeld als een eerste inhoudelijke uitwerking op weg naar de nieuwe GR Sociaal Drechtsteden. Via dit voorstel vragen wij deze uitwerking te onderschrijven, maar ook door middel van aanvullende lokale kaders richtinggevende input te geven voor het verdere traject van de transitie.

Beoogd effect

Vaststellen van de kaders van de gemeente Sliedrecht voor de verdere uitwerking van de transitie naar een GR Sociaal Drechtsteden.

Argumenten

1.1 De hoofdpijnennotitie sluit aan op de kaders en ambities van Sliedrecht t.a.v. de doorontwikkeling van het sociaal domein.

Wij hebben deze notitie getoetst op reeds vastgestelde kaders. Dat betreft het principe-besluit van 10 februari 2021 en de motie 'Financieel fit en zorgvuldige besluitvorming', maar ook onze lokale ambities en kaders zoals opgenomen in de Kadernota 2021 en de sociale visie. Belangrijke elementen daarin zijn dat het primaat lokaal ligt (regie op beleidsmatige en financiële keuzes bij de lokale raad), er meer ruimte is voor maatwerk en flexibiliteit en dat een efficiënte en effectieve uitvoering via de SDD gewaarborgd blijft. Via deze lijn kunnen we de dienstverlening richting onze inwoners optimaliseren en het regionale aanbod zo goed mogelijk laten aansluiten op de lokale voorzieningen. Met ruimte om rekening te houden met de lokale identiteit en omstandigheden.

De hoofdpijnennotitie sluit hier inhoudelijk goed op aan en die kunnen we dan ook onderschrijven:

- Er wordt helder geschetst dat de nieuwe GR Sociaal een collegeregeling betreft en daarmee de raadsbevoegdheden (beleidskaders en verordeningen vaststellen) bij de lokale raden liggen. Hier is geen discussie over mogelijk. Integrale sturing op beleid en de daarbij horende financiële gevolgen ligt bij de lokale raden.
- In de notitie wordt bij paragraaf 3.3. helder aangegeven dat zaken als flexibiliteit/maatwerk, 'couleur locale', lokale sturing en een betere positie van de portefeuillehouders sociaal randvoorwaarden zijn in de uitwerking. Dit geldt ook voor een robuust pakket aan regionale taken.
- Er wordt een voorstel gedaan hoe de collegebevoegdheden t.a.v. de diverse taakvelden worden ondergebracht bij de GR Sociaal (zie de tabel op p.12 van de hoofdpijnennotitie). Dit voorstel past bij de wensen vanuit Sliedrecht. De taken waar wij graag meer sturing in geven worden gemandateerd. Het betreft onder meer het opstellen van nadere regels (beleidsregels) t.a.v. de WMO, schuldhulpverlening en inkomensondersteuning. Dit betekent dat Sliedrecht bevoegd gezag blijft en de besluiten neemt. De taken die juist meer technisch en uitvoerend van aard zijn komen in delegatie bij de GR Sociaal. Dit draagt bij aan een

effectieve en efficiënte uitvoering. Denk aan het afgeven van beschikkingen, uitkeringen en uitvoering van de WSW, IOAW en IOAZ.

- Beleidsontwikkeling komt tot stand in co-creatie tussen de GR en de deelnemende gemeenten. Dit lijkt ons essentieel om het proces van beleidsontwikkeling en beleidsvaststelling door de zeven lokale raden in goede banen te leiden.

2.1 Het is van belang lokale kaders als richtinggevende input voor het verdere traject mee geven.

Ondanks dat de hoofdlijnennotitie een goede aanzet is, constateren we ook dat nog niet alle bouwstenen (volledig) zijn uitgewerkt. Dit wordt in de notitie ook onderkend. Het is daarom belangrijk voor het verdere proces dat we onze richtinggevende kaders meegeven. Deze kaders hebben we uitgewerkt in bijlage 2. Daarmee hanteren we eenzelfde werkwijze als bij de Uitgangspuntennotitie voor de bedrijfsvoeringstaken. Deze kaders zijn gebaseerd op de eerdere besluiten (principe-besluit, motie en lokaal beleid) en op de aandachtspunten die wij in de hoofdlijnennotitie signaleren.

- Spelregels voor maatwerk

In de hoofdlijnennotitie is veel aandacht voor maatwerk. Het is duidelijk dat hier meer ruimte voor moet komen, dat het aandacht verdient bij beleidsontwikkeling en dat er diverse varianten mogelijk zijn. Ook is de relatie met de uitvoerbaarheid en betaalbaarheid van belang. We constateren dat alle ingrediënten van maatwerk terugkomen in de notitie. We missen echter nog een vertaling naar de concrete spelregels die we gezamenlijk gaan hanteren voor het toepassen van maatwerk. Wij vinden dat het opnemen van de dergelijke richtlijnen in de GR tekst helderheid verschaft om in de toekomst op een goede manier de gesprekken over maatwerk te voeren. Belangrijke elementen daarin zijn de borging in beleidsprocessen, waar is wel/niet maatwerk mogelijk, de kosten, exclusiviteit (andere gemeenten niet uitsluiten van maatwerk) en solidariteit (geen negatieve effecten voor anderen).

- Uitvoerbaar en betaalbaar beleid met ruimte voor maatwerk: zorgvuldige beleidsvorming.

De sleutel om tot uitvoerbaar en betaalbaar beleid te komen inclusief voldoende ruimte voor maatwerk zit in de afstemming tussen beleidsvorming en beleidsvaststelling. Dit laatste is aan de lokale raden, maar het is volgens ons essentieel om al in het proces van beleidsvorming zorgvuldig te werk te gaan en alle zeven raden goed en tijdig te betrekken. Het uitgangspunt is dat beleid in co-creatie tot stand komt. Dit onderschrijven wij dan ook ten zeerste. Echter, hoe dat er precies uit ziet en wat de rol van de raden concreet is moet nog vormgegeven worden. Wij beseffen daarbij dat dit niet eenvoudig is. Een proces moet werkbaar zijn en ook enige flexibiliteit kennen. Bovendien zijn de diverse beleidsvelden verschillend in keuzemogelijkheden (bijv. door wettelijke kaders), lokale impact en omvang. Differentiatie, ook in de rol alle betrokkenen gedurende het proces, is dan wenselijk. Wat ons betreft komen er wel richtlijnen hoe hier mee omgegaan wordt. Dit biedt houvast voor de werkwijze in de toekomst en borgt betrokkenheid van raden. Een raadscommissie zou hier een adviserende rol in kunnen hebben.

- Stemverhoudingen en invulling AB/DB

Er is nog geen helderheid over de stemverhoudingen en de invulling van het AB en DB van de GR Sociaal. De gesprekken hierover volgen nog in de komende periode. Wat betreft de stemverhoudingen houden wij vast aan het principe-besluit. Er mag geen overheersing door het stedelijke of het poldergebied komen. Daarbij hebben wij een samenwerking op grond van vertrouwen en heldere afspraken voor ogen. Een samenwerking waarbij over het algemeen de afgesproken stemverhouding geen doorslaggevende rol heeft. Dat is ook een extra argument om tot heldere spelregels en richtlijnen te komen voor maatwerk en de beleidsvorming. Wat betreft de invulling van het AB hebben wij een voorkeur voor een minimale variant waarbij iedere gemeente één collegelid afvaardigt. Dit is vergelijkbaar met de werkwijze in andere GR'en. Uiteraard is het nodig om de taken, bevoegdheden en verantwoordelijken van het AB en DB goed te omschrijven in de GR tekst.

- Vaststellen beleidskaders en verordeningen.

Indien per 1-1-2022 de kaderstellende en verordenende bevoegdheden in het sociaal domein bij de lokale raden liggen dienen de huidige beleidskaders formeel door de raden bekrachtigd te zijn binnen het huidige financieel kader. In de hoofdlijnennotitie wordt hiervoor een gezamenlijke planning en proces aangekondigd. Het belang hiervan onderstrepen wij, ook gezien het beoogde tijdpad. Daarbij komt wel de vraag aan de orde in hoeverre er op dat moment al lokaal wijzigingen kunnen worden doorgevoerd in de huidige beleidskaders. En zo niet, wat dan het perspectief is in 2022 en verder om dit maatwerk wel te gaan inzetten. In het op te stellen plan dient hier aandacht voor te zijn.

- Financiële gevolgen

Het laatste aandachtspunt zijn de financiële gevolgen van de transitie. Uit de hoofdlijnennotitie blijkt dat deze momenteel nog niet inzichtelijk zijn. Daarbij hebben wij, conform de motie 'Financieel fit en zorgvuldige besluitvorming' van 10 februari 2021, het uitgangspunt van een budget neutrale transitie en dat sprake moet zijn van een evenredige verdeling van de kosten tussen de deelnemend gemeenten en de rechten en plichten die daar tegenover staan.

3.1 Via een reactiebrief brengen we de andere gemeenten en SDD op de hoogte van onze kaders voor het verdere traject.

Via deze brief nemen onze partners in de transitie kennis van onze standpunten. Op die manier geven we constructieve en richtinggevende input voor de verdere uitwerking. Bovendien maken we daarmee helder op grond van welke kaders Sliedrecht de nieuwe GR tekst gaat toetsen en tot een definitief besluit zal komen.

Kanttekeningen / Risico's

1.1 Er is een strak tijdpad om per 1 januari 2022 de transitie naar een GR Sociaal af te ronden.

De hoofdlijnennotitie maakt duidelijk dat nog niet alle bouwstenen uitgewerkt zijn. Er ligt echter wel een routekaart om de transitie dit jaar af te ronden, waarbij de planning krap is. Een eerste belangrijke besluit door de raden over de concept GR tekst is voorzien voor het zomerreces. Dit betekent dat er in korte tijd nog veel werk verzet moet worden om een volledig beeld neer te kunnen leggen waarop deze besluitvorming mogelijk is. Ook hier verwijzen wij vanuit Sliedrecht naar de motie 'Financieel fit en zorgvuldige besluitvorming'. Daarin wordt duidelijk gesteld dat zorgvuldigheid voor snelheid gaat.

1.2 De financiële gevolgen voor de voorgenomen transitie naar een GR Sociaal zijn nog niet in beeld.

Zoals bij de argumenten al is aangegeven zijn de financiële gevolgen en risico's van de transitie nog niet in beeld. Hier wordt de komende periode nader onderzoek naar gedaan. Dit betekent ook dat op dit moment nog niet te bepalen is of de transitie budget neutraal kan plaatsvinden. Dit is daarmee een belangrijk aandachtspunt bij de verdere besluitvorming.

1.3 De ruimte voor maatwerk is niet onbegrensd.

Binnen de nieuwe GR is er nadrukkelijk meer ruimte voor maatwerk t.a.v. (1) individueel klantniveau, (2) gezamenlijke afspraken op beleid en uitvoering en (3) aanvullende afspraken bovenop de gezamenlijke afspraken. Tegelijkertijd is er aandacht voor het borgen van een robuuste uitvoeringsorganisatie. Zoals hiervoor al aangegeven is het daarom belangrijk om hier richting aan te geven en de komende periode te werken aan een set met uitgangspunten /contouren waarbinnen maatwerk vorm gegeven kan worden. Ook zal er in toekomstige regionale beleidsontwikkeling duidelijk gemaakt worden waar er ruimte is voor lokaal maatwerk of lokaal andere invullingen. Wettelijke kaders blijven immers van toepassing, maar ook de kosten, uitvoerbaarheid en effecten op

andere partijen spelen daarin een rol. Dit betekent dat gemeenten niet volledig vrij zijn in het vaststellen van afwijkende beleidskaders. Het bieden van maatwerk binnen een GR vraagt daarom enerzijds om flexibiliteit in verband met toekomstige keuzes en anderzijds een goed proces van samenwerking in zowel de beleidsontwikkeling als uitvoering. Voorkomen moet worden dat er een vorm van cherry-picking ontstaat. We dragen uiteindelijk met elkaar de lusten én lasten van de regionale samenwerking.

Kaderstellende en controlerende aspecten t.b.v. de gemeenteraad, uitgesplitst in:

- **Financiële kaders**

De financiële gevolgen van de transitie naar een GR Sociaal Drechtsteden zijn nog niet inzichtelijk. Het uitgangspunt voor Sliedrecht is dat de transitie budget-neutraal plaatsvindt, maar het is nu niet vast te stellen of dat haalbaar is. Dit is daarmee een belangrijk aandachtspunt bij de verdere besluitvorming. Belangrijke elementen in de totale afweging zijn:

- Transitie kosten voor de GR Sociaal als gevolg dat het primaat lokaal komt te liggen. Bij beleidsvorming zijn er nu zeven raden bevoegd gezag in plaats van één Drechttraad. Dit vraagt afstemming in de processen.
- Transitiekosten voor de lokale gemeenten als gevolg dat het primaat lokaal komt te liggen. De nieuwe werkwijze vraagt ook meer van de gemeentelijke organisaties. Zowel in de bestuurlijke procedures, de beleidsvorming als een goede invulling van het opdrachtgeverschap richting de SDD.
- Meer en/of minder kosten bij de GR Sociaal vanwege maatwerk. Dit is afhankelijk van welke afspraken worden gemaakt over het takenpakket. Maar in de toekomst is hier ook meer sturing door de lokale raden via beleidsvorming. De raden bepalen om iets meer te doen (extra kosten) of juist minder (bezuiniging).
- De link met het traject om te komen tot een nieuw financieel kader met een set aan transparante en eerlijke verdeelsleutels. Deze nieuwe verdeling treedt in werking met de begroting voor 2023.

- **Wettelijke en Beleidskaders, eventueel inhoudelijke/ruimtelijke kaders**

De GR Drechtsteden valt onder de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr).

- **Duurzaamheid**

Het betreft hier een voorstel tot de transitie naar een GR Sociaal Drechtsteden. Duurzaamheid is daarbij niet van toepassing.

- **Inclusiviteit**

Het betreft hier een voorstel tot de transitie naar een GR Sociaal Drechtsteden. Inclusiviteit is daarbij niet van toepassing.

- **Tijdspad, monitoring en evaluatie m.b.t. voorgesteld raadsbesluit**

Voorliggend raadsvoorstel maakt onderdeel uit van het transitieproces voor de GR Drechtsteden dat in 2021 wordt doorlopen. Bij de diverse vervolgstappen is de raad weer in positie besluiten te nemen. Zie daarvoor ook bij vervolgprocedure.

Communicatie / Participatie

Communicatie over de voorgenomen transitie vindt in afstemming tussen de zeven gemeenten plaats. Gemeente Dordrecht neemt daarin het voortouw.

Vervolg

Bij een conform besluit door de raad wordt de onze reactiebrief naar onze partners in de transitie verzonden. Op grond van de reacties van alle gemeenten op de Hoofdlijnennotitie wordt daarna

verder gewerkt aan de transitie. Dit proces loopt zoals in de routekaart is weergegeven. De belangrijkste stappen daarin zijn:

- Vaststellen concept nieuwe GR tekst en concept uitwerking afspraken overheveling dienstverlening naar service gemeente (uiterlijk juli 2021). De planning is de BOB op 8, 15 en 29 juni te doorlopen (onder voorbehoud agendacommissie).
- Vaststellen definitieve nieuwe GR tekst en definitieve afspraken overheveling dienstverlening naar service gemeente (Q4 2021).

Eerdere besluitvorming c.q. bronvermelding

Principe-besluit toekomstige samenwerking Drechtsteden d.d.10 februari 2021.

Uitgangspuntennotitie service-gemeente Bedrijfsvoering d.d. 30 maart 2021.

Bijlagen

1. Bijlage 1_Hoofdlijnennotitie_Contouren van een nieuwe GR Sociaal 19-3-2021.pdf
2. Bijlage 2_Kaders Sliedrecht voor transitie GR Sociaal 20210316 concept.docx
3. Bijlage 3_Reactiebrief hoofdlijnennotitie GR Sociaal 20210318 concept.docx

